

PARTICIPATIE

*We praten
niet over, maar
mèt kinderen.*

Het recht van kinderen op participatie staat in het VN-Kinderrechtenverdrag. Uit artikel 12 volgt dat alle kinderen het recht hebben hun mening te geven over belangrijke zaken die hen aangaan. Naar de mening van kinderen moet serieus worden geluisterd. Daarbij moet rekening worden gehouden met hun leeftijd en ontwikkeling. Het uitgangspunt is dat kinderen in staat zijn hun mening te geven. Leeftijd is daarvoor niet doorslaggevend.

CHECKLIST

BETEKENISVOLLE PARTICIPATIE

Hoe kan een beleidsmedewerker, consulent, wijk- of jeugdteam medewerker of jeugdhulpverlener de mening van het kind betrekken bij beslissingen over het kind? Hiervoor geeft het VN-Kinderrechtencomité handvatten in de vorm van voorwaarden voor betekenisvolle participatie. Deze handvatten zorgen ervoor dat kinderen ervaren dat er serieus naar hen wordt geluisterd. Deze checklist licht de voorwaarden voor betekenisvolle participatie toe.

1.

VOORBEREIDING EN INFORMATIE

Betekenisvolle participatie begint met voorbereiding en het geven van informatie. Kinderen moeten toegang hebben tot goede informatie, afgestemd op hun leeftijd en ontwikkeling. Van belang hierbij is:

- Informeer kinderen over hun recht hun mening te geven over alle onderwerpen die hen aangaan.
- Om ervoor te zorgen dat kinderen hun mening kunnen geven, moeten zij toegang hebben tot informatie in voor hen begrijpelijke taal.
- Informeer kinderen over de mogelijkheden die zij hebben hun mening te geven over een specifiek onderwerp of een beslissing die hen aangaat. Laat hen na het krijgen van de nodige informatie zelf beslissen of zij hun mening willen geven. Participatie is vrijwillig, kinderen zijn niet verplicht hun mening te geven.
- Zorg ervoor dat kinderen weten waarover zij hun mening geven, welke keuzes zij hebben, welke mogelijke beslissingen genomen kunnen worden en wat de gevolgen zijn van deze beslissingen.
- Geef kinderen informatie over de mogelijkheid rechtstreeks of via een vertegenwoordiger te communiceren en over de mogelijke gevolgen van hun keuzes.
- Willen kinderen hun mening geven, zorg er dan voor dat zij weten wanneer, waar, hoe, voor hoelang en in welke setting zij hun mening mogen geven en wie daarbij aanwezig zijn. Maar ook met wie hun mening wordt gedeeld. **Besprek dit met kinderen en houd rekening met hun wensen.**

2.

SERIEUS LUISTEREN EN AANMOEDIGEN

Luister serieus naar kinderen en moedig hen aan hun mening te geven. Niet alleen de omgeving, ook de houding en vaardigheden van de professional zijn hierbij van belang:

- Zorg ervoor dat de omgeving waarin kinderen hun mening geven hen stimuleert en aanmoedigt.
- Kinderen moeten er zeker van kunnen zijn dat de professional naar hen wil luisteren en rekening houdt met wat zij willen vertellen.
- Zorg ervoor dat kinderen niet het gevoel hebben ondervraagd te worden, maar dat het een vertrouwelijk gesprek is.
- Zorg ervoor dat kinderen hun mening zonder druk van anderen kunnen uiten en let erop dat zij niet worden gemanipuleerd of onderworpen aan invloed of druk.

3.

PASSEND GEWICHT GEVEN

Onderzoek per geval of kinderen in staat zijn hun mening te vormen aan de hand van hun leeftijd en rijpheid. Rijpheid verwijst naar hun vermogen de gevolgen van een kwestie te begrijpen en te beoordelen en het op redelijke en onafhankelijke wijze geven van hun mening. Beoordeel vervolgens het gewicht dat aan de mening van het kind moet worden toegekend. Van belang hierbij is:

- Ontwikkel een goede werkwijze voor de beoordeling van de vermogens van kinderen. Kijk hierbij niet alleen naar hun leeftijd. Neem rijpheid, ervaringen, omgeving, sociale en culturele verwachtingen en de mate van ondersteuning die kinderen ontvangen mee.
- Als kinderen in staat zijn zelfstandig en redelijk hun mening te vormen, dan moet de beslisser deze mening beschouwen als belangrijke factor bij het te nemen besluit.
- Hoe groter de impact van de uitkomsten op kinderen, hoe belangrijker het is de rijpheid van kinderen goed in te schatten.

4.

TERUGKOPPELING

Om er daadwerkelijk voor te zorgen dat kinderen zich serieus genomen voelen, moet je hen laten weten welke beslissing is genomen. Dit kan zowel mondeling als schriftelijk. Van belang hierbij is:

- Informeer kinderen over beslissingen die zijn genomen en geef aan op welke wijze hun mening invloed had op de besluitvorming. Wordt een beslissing genomen die niet aansluit bij de mening van kinderen, dan dient dit goed aan hen te worden uitgelegd.
- Maak afspraken met kinderen over wanneer een terugkoppeling wordt gegeven en zorg dat dit binnen een redelijke termijn gebeurt.
- Controleer middels terugkoppeling of de mening van kinderen voldoende is meegewogen.
- Stel middels terugkoppeling kinderen in staat bij hun mening te blijven, een ander voorstel te doen, met het besluit in te stemmen of bezwaar te maken.

5.

MOGELIJKHEID OM BEZWAAR TE MAKEN

Zijn kinderen het niet eens met het genomen besluit, dan moeten zij de mogelijkheid hebben dit bespreekbaar te maken en/of hiertegen bezwaar te maken. Van belang hierbij is:

- Zorg ervoor dat er mogelijkheden zijn voor klacht-, bezwaar- en beroepsprocedures.
- Informeer kinderen over de mogelijkheden in gesprek te gaan over een genomen beslissing dan wel klacht-, bezwaar- en beroepsprocedures. **Informeer hen hoe zij hier toegang toe krijgen als zij denken dat zij voldoende de gelegenheid hebben gekregen hun mening te geven en/of vinden dat deze mening onvoldoende is meegewogen.**
- Klachtenprocedures moeten betrouwbaar zijn. Kinderen moeten erop kunnen vertrouwen dat zij, met het indienen van een klacht of instellen van bezwaar en/of beroep, niet het risico lopen gestraft te worden of slachtoffer te worden van geweld.